

III. TESTAMENTUL POLITICO AL LUI CORNELIU COPOSU

„Faptul că am militat pentru același obiectiv, n-am tranzacționat niciodată cu principiile, că n-am cedat niciodată din obiectivele care privesc independența țării și principiile democratice, faptul că am fost în stare, pentru aceste principii care sunt cuprinse în programul nostru, să fac cu seninătate 18 ani de cruntă pușcărie comunistă, fără a accepta dizolvarea partidului făcută de o forță de ocupație străină și faptul că în noaptea care a urmat revoluției din decembrie 1989 am relegalizat PNȚCD, mă fac să afirm că mi-am făcut datoria față de partid și, implicit, față de țară. Sper ca generația viitoare care va prelua ștafeta se va achita de răspunderea care va apăsa pe umerii ei, și că obiectivele pe care le-a țintit de 148 de ani partidul nostru vor fi duse la îndeplinire”¹⁶⁸, acesta este testamentul politic lăsat de Corneliu Coposu urmașilor săi.

După părerea lui Corneliu Coposu, cel mai important eveniment din cariera sa politică a fost respectarea testamentului lăsat de mentorul său, Iuliu Maniu, „reconstituirea și consolidarea Partidului Național Țărănesc după 45 de ani de comunism”. La aceasta, spunea el, se mai poate adăuga și „ideea realizării unei convenții între partidele de opoziție”¹⁶⁹.

Potrivit celor doi politologi, Dan Pavel și Iulia Huiu, Corneliu Coposu a jucat un rol decisiv în istoria CDR. Importanța lui Corneliu Coposu în politica românească postcomunistă trebuie judecată atât prin influența sa directă, cât, mai ales, prin cea indirectă, prin moștenirea sa politică. În privința încetării influenței directe a lui Corneliu Coposu, sunt relevante opiniile politologului Vladimir Tismăneanu, care aprecia că schimbarea totală din 1996, care a condus la prima alternanță politică din România, nu ar fi fost posibilă dacă nu ar fi încetat din viață

¹⁶⁸ Material pus la dispoziție de Fundația „Corneliu Coposu”.

¹⁶⁹ Corneliu Coposu. *Dialoguri cu Doina Alexandru*, p. 182.

Corneliu Coposu: „Ideeia maximă de strategie de subminare a dominației pedeseriste în România și de străpungere democratică pe care o avea în minte Corneliu Coposu se baza pe premisa că PDSR-ul de sub Iliescu nu va ceda funcția prezidențială atâtă vreme cât trăiește Corneliu Coposu. Există și momente legate de loialitatea monarhică a Seniorului, există și elemente legate de faptul că era printre oamenii care aveau o agendă politică precisă”.¹⁷⁰

Motivele pentru care Ion Iliescu nu ar fi cedat puterea câtă vreme ar fi trăit Corneliu Coposu sunt legate de incapacitatea celor două forțe potrivnice de a intra într-o relație de negociere și consens, din radicalitatea actorilor politici: „O victorie a Convenției Democratice nu era de conceput atâtă vreme cât a trăit Corneliu Coposu, fiindcă existau elemente de radicalitate și continuitate în cadrul PNȚCD...Coposu întruchipa, de fapt, negativitatea extrasistemnică...Corneliu Coposu poseda un tip de rigorism, fără îndoială, combinat cu un accentuat simț al umorului, dar și o austерitate care trimitea spre poziția lui Maniu. O formă de puritate care adeseori în politică poate să lase și impresia de iacobinism...El a fost simbolul unui tip de radicalitate politică asociată cu continuitatea elitei politice românești – elită vătămată și distrusă de deceniile de comunism și de represiunea acestor decenii...Știam că două săbii nu pot intra în aceeași teacă. Sabia Coposu și sabia Iliescu nu puteau intra în aceeași teacă, teaca tranziției pluraliste din România. Erau două principii imposibil de pus laolaltă”.¹⁷¹

Există în viața politică și publică o tendință primejdioasă de a transforma după moarte personalitățile politice în altceva decât au fost. Acest lucru s-a văzut mai ales când a murit Corneliu Coposu, pentru că cele mai mari elogii le-a primit din partea adversarilor politici. Idolatrizarea lui Corneliu Coposu de către admiratorii săi este o tendință la fel de periculoasă ca și demonizarea sa de către adversari. O reconstituire a rolului pe care l-a jucat trebuie să ia în considerare și slăbiciunile și erorile comise de liderul țărănist, iar mitul politic trebuie demitizat

¹⁷⁰ Vladimir Tismăneanu, *Înceț, spre Europa*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 14 – 15.

¹⁷¹ *Ibidem*, p. 19 – 22.

dacă există. În acest sens, Valeriu Stoica, fost președinte al PNL, a declarat: „Eu cred că mitul Coposu s-a întemeiat în primul rând pe forța simbolică a rezistenței anticomuniste, iar nu pe capacitatea sa de construcție instituțională. Afirm cu toată responsabilitatea că, de fapt, Corneliu Coposu nu a știut să construiască un partid, iar eşecul PNȚCD din 2000 este rezultatul eşecului lui Coposu de a construi un partid, după cum victoria din 1996 a fost victoria lui Coposu”.¹⁷² Aprecierile individuale cu privire la rolul lui Corneliu Coposu în conducerea Convenției, apoi ca lider informal al opoziției și Convenției depind de raporturile formațiunii reprezentate de el cu cei care au făcut aprecierile la adresa sa, dar și de modul în care a percepuit evenimentele trăite. Reproșul adus lui Corneliu Coposu privind incapacitatea de construcție instituțională vine și din neînțelegerea modului său de gândire și acțiune politică. Organizarea PNȚCD și funcționarea CDR purtau amprenta inconfundabilă a stilului său de conducere, unul deliberat, în conformitate cu o logică politică riguroasă pe care mulți nu o înțelegeau, iar și mai mulți o dezaprobaau. Într-un interviu, Constantin Dudu Ionescu, a explicat modul în care Corneliu Coposu concepuse și construise noul partid. Aceasta afirma: „Corneliu Coposu a avut două mari calități, printre altele: faptul că avea o memorie extraordinară și putea să gestioneze prin propria-i memorie toate datele care îi erau la îndemână; doi, avea o imensă capacitate de influențare... În viziunea lui Coposu, în loc ca partidul să aibă o structură organizată, piramidală, ca orice structură a unei organizații ierarhice, era preferabil genul de organizare pe grupuri specializate pe anumite probleme, iar punctul focal era el, Coposu, sau de multe ori Diaconescu, punctul în care se strângeau informațiile, se făceau corelațiile și se luau deciziile”.¹⁷³

Pentru a înțelege care a fost stilul de conducere al liderului Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat trebuie să analizăm conceptul de „leadership” și stilurile de conducere. Leadershipul apare ori de câte ori un grup de oameni își

¹⁷² Dan Pavel, Julia Huiu, *op. cit.*, p. 301.

¹⁷³ *Ibidem*, p. 302.

unesc și armonizează eforturile în vederea realizării unui obiectiv comun. Leadershipul poate fi definit ca abilitatea unei persoane de a exercita un tip de influență prin intermediul comunicării asupra altor persoane, orientându-le spre îndeplinirea anumitor obiective. Exercitarea influenței asupra altor persoane reprezintă esența leadershipului. După cum spunea Manfred Kets de Vries, leadershipul se poate defini prin patru S:

- Speranța – leadershipul începe cu S-ul speranței. Un lider trebuie să știe să adune oamenii în jurul unui țel, să le dea speranță pentru ce fac împreună;
- Spiritul omeniei – un lider nu trebuie să uite niciodată că este și el om, ca toți cei din jurul lui. Ceea ce dezvăluie cât de uman este un lider este felul în care îi tratează pe oamenii de la care nu are nimic de câștigat;
- Smerenia – este o calitate strâns legată de umanismul liderului, fiind rezultatul unei corecte auto-evaluări. Un bun lider trebuie să știe și să admită că nici o cucerire nu este numai meritul său;
- Simțul umorului – un bun lider trebuie să aibă simțul umorului chiar și în fața dezastrului și să fie gata să râdă de propriile greșeli.¹⁷⁴

Exercitarea leadershipului poate îmbrăca, în funcție de personalitatea liderului, de comportamentul său predominant în raporturile cu subordonații și de situațiile specifice în care acționează, forme diferite numite stiluri de conducere. Stilul de conducere reprezintă un anumit mod de exercitare a leadershipului, caracterizat prin trăsături specifice ale relațiilor lider - subordonați. Stilul de conducere desemnează, în sens larg, felul în care se lucrează cu oamenii, iar în sens restrâns, ansamblul de atitudini și metode de lucru folosite de lider în exercitarea funcțiilor sale manageriale. Cea mai larg cunoscută împărțire a stilurilor de conducere aparține lui K. Lewin și cuprinde:

- a) Stilul autocratic, în care conducătorul ia singur majoritatea covârșitoare a deciziilor, determină în amănunt activitatea subordonaților, le

¹⁷⁴ Manfred Kets de Vries, *Leadership. Arta și măiestria de a conduce*, Editura Codecs, București, 2003, p. 357 – 358.

fixează sarcinile de muncă și metodele de lucru. Stilul este eficace, dar generează tensiuni, frustrări, nemulțumiri, apatie și chiar rezistență din partea subordonaților.

b) Stilul democratic, în care conducătorul își implică larg subordonații individual sau în grup, în fixarea obiectivelor de atins, stabilirea strategiilor de urmat, evaluarea performanțelor realizate. Stilul este eficace, asigură stabilirea unor relații de bună colaborare leader - subordonați și a unui climat socioafectiv plăcut, precum și independența de acțiune a membrilor grupului.

c) Stilul „laissez-faire”, în care conducătorul lasă subordonaților săi întreaga libertate de decizie și de acțiune, le furnizează unele informații suplimentare și nu se interesează de desfășurarea activității acestora. Stilul conduce la înregistrarea unei eficiențe regresive a activității grupului (din cauza faptului că se lucrează la întâmplare, fără angajarea profundă în muncă a subordonaților) și favorizează, la început, instalarea unei atmosfere destinse de lucru.

Experiența a demonstrat însă că, de regulă, un lider nu practică în exclusivitate un singur stil de conducere și că nici un stil nu este potrivit pentru toate situațiile cu care se confruntă un conducător. În consecință, cea mai realistă abordare a stilului de conducere constă în considerarea acestuia ca fiind dependent de situația în care se exercită, de personalitatea conducătorului și de capacitatea subordonaților săi, ceea ce va determina același leader să utilizeze diferite stiluri de conducere. Această abordare, datorită lui R. Tannenbaum și W. Schmidt, este cunoscută sub numele de cea a „stilului continuu de conducere”, în sensul că susține existența între cele două extreme - autocratic și democratic - a unei varietăți de stiluri în funcție de libertatea acordată subordonaților.¹⁷⁵

Stilul de a face politică al lui Corneliu Coposu, precum și modul său de a conduce erau admirate cvasiunanim de cei din jur, chiar dacă puțini erau în stare să-l imite. „Stilul Coposu” era unul personal, inconfundabil, și nimenei nu-l poate

¹⁷⁵ Florica Vasiliu, *Psihologie politică, note de curs*, Sibiu, 2002, p. 19 – 20.

imita. Mulți dintre cei care au fost în preajma „Seniorului” au încercat să-l imite, dar, dacă ne referim la guvernarea politicienilor PNȚCD din perioada 1996 – 2000, rezultatele au fost diferite, chiar au dus la un eșec de proporții. Din discuțiile avute cu Vasile Pop și prof. univ. dr. Ioan Pușcaș, de cele mai multe ori, Corneliu Coposu nu dădea ordine directe oamenilor, nu le spunea ce să facă, ci avea un alt mod de a-i convinge. În timpul discuțiilor, sugera o idee și, pe măsură ce era discutată, interlocutorului i se părea că este propria idee. Corneliu Coposu își exprima clar părerea doar când erau în joc hotărâri foarte importante și simțea că se tărgănează prea mult lucrurile.

Aprecierile cu privire la rolul lui Corneliu Coposu în politica românească sunt diverse. Unele opinii au rămas neexprimate public, altele și-au găsit expresia într-o serie de inițiative politice. Astfel, în cursul anului 1995, în cadrul PNȚCD a apărut o mișcare care reproșa „stilul, dacă nu autoritarist, atunci anacronic în care Corneliu Coposu conducea partidul”, iar alții reproșau că „nu mai putea să conducă”.¹⁷⁶

Cu toate acestea, Convenția Democratică a funcționat atâtă vreme cât Corneliu Coposu i-a insuflat viață. El a sesizat prestigiul pe care îl avea Alianța Civică și a acceptat ca deficitul de legitimitate al PNȚCD și al celoralte partide istorice, datorat lipsei de recunoaștere de către immense părți ale electoratului, să fie compensat prin intrarea într-un organism politic nou. Una dintre strategiile folosite de Corneliu Coposu în raport cu politicienii apropiati din PNȚCD sau CDR a fost de a le transfera măcar o parte din autoritatea sa, din legitimitatea sa. Emil Constantinescu a fost unul dintre beneficiari. Imaginea din 1996, care l-a ajutat să câștige alegerile prezidențiale s-a datorat în mare parte acestui transfer de autoritate. Acesta nu s-a dovedit a fi și un transfer de legitimitate, pentru că, după cum am văzut, după ce a fost ales, Constantinescu pur și simplu l-a spulberat și în scurt timp, CDR, marele proiect al lui Corneliu Coposu, s-a destrămat (anul 2000).

¹⁷⁶ Dan Pavel, Iulia Huiu, *op. cit.*, p. 303 – 304.

Dar, astăzi, la aproape zece ani de la moartea lui Corneliu Coposu, ideea lui despre opoziția unită, a fost preluată de principalele partide de opoziție, Partidul Național Liberal și Partidul Democrat. Astfel, Consiliul Național de Coordonare al Partidului Democrat și Congresul Extraordinar al Partidului Național Liberal au adoptat, la 28 septembrie 2003, documentele programatice care stau la baza unei noi construcții politice: „Alianța DREPTATE și ADEVĂR Partidul Național Liberal - Partidul Democrat”.

„Esența Alianței PNL – PD este de a oferi cetățenilor României posibilitatea de a putea alege în 2004 între Partidul Social Democrat (PSD), care și-a dovedit ineficiența cât timp a fost la guvernare, și o opoziție unită, născută din dorința de a oferi soluții concrete pentru creșterea nivelului de trai al cetățenilor, pentru consolidarea statului de drept și a democrației în România. Atât Theodor Stolojan, președintele PNL, cât și Traian Băsescu, președintele PD, au afirmat, cu ocazia semnării protocolului de colaborare dintre cele două partide, faptul că Alianța PNL – PD se face pentru țară, nu pentru PD sau pentru PNL”.¹⁷⁷

După cum am văzut, la alegerile parlamentare din 28 noiembrie 2004, Alianța D.A. PNL – PD a fost foarte aproape de câștigarea majorității parlamentare, pe primul loc situându-se Uniunea Națională PSD + PUR. Dar, după câștigarea alegerilor prezidențiale de către reprezentantul Alianței D.A. PNL – PD, Traian Băsescu, atât PUR cât și UDMR au încheiat cu Alianța D.A. un protocol de guvernare (deși PUR și UDMR au susținut candidații PSD pentru funcțiile de președinte al Camerei Deputaților, Adrian Năstase și Senatului, Nicolae Văcăroiu).

Putem afirma că ceea ce declara Corneliu Coposu în urmă cu peste zece ani într-un interviu „în fond nu e importantă persoana mea, e importantă ideea legată de activitatea mea. Dacă această idee triumfă și dacă ea este îmbrățișată de prietenii mei și de opinia publică, apariția sau dispariția mea sunt secundare. Totul este să supraviețuiască o atitudine. Dacă aceasta triumfă, dispariția mea nu mai este

¹⁷⁷ Informație preluată de pe site-ul www.pnl.ro.

semnificativă”¹⁷⁸, este o afirmație care are o mai mare valoare acum, decât în timpul vieții lui.

IV. FUNDАȚIA „CORNELIU COPOSU” ȘI ROLUL EI

Un rol important în ducerea la îndeplinire a crezului lui Corneliu Coposu îl joacă Fundația „Corneliu Coposu”. Această fundație a fost înființată în anul 1996, la inițiativa surorilor lui Corneliu Coposu și a unui grup de prieteni și colaboratori foarte apropiati. Fundația este condusă de un consiliu de administrație compus din:

- Președinte – Rodica Coposu;
- Vicepreședinte – Flavia Bălescu;
- Director Executiv – Robert Hart;
- Opt membri aleși de adunarea generală, care asigură gestionarea fundației în perioadele dintre adunările generale.

Scopul urmărit este acela de a duce la îndeplinire crezul lui Corneliu Coposu, care i-a călăuzit întreaga lui viață zbuciumată și care, datorită vitregiei timpului în care a trăit nu s-a putut înfăptui. Dragostea nemărginită pentru țara sa și destinul ei pe harta lumii se putea înfăptui după crezul lui Corneliu Coposu, prin revigorarea morală a societății românești.

Fundația este o organizație nelucrativă, non – profit, constituită liber, care funcționează cu strictă respectare a tuturor prevederilor legale și a statutului său.

Fundația își propune:

¹⁷⁸ Material pus la dispoziție de către Fundația „Corneliu Coposu”.

1. Promovarea principiilor creștin – democratice.
2. Realizarea unor programe de specializare științifică, politică și managerială a tineretului.
3. Realizarea unor programe de dezvoltare a agriculturii.
4. Realizarea unor programe de asistență culturală și socială.
5. Instituirea unui premiu anual „Corneliu Coposu” pentru merite deosebite în oricare din domeniile menționate.

Fundația „Corneliu Coposu” funcționează în București, str. Valter Mărăcineanu, nr. 1 – 3, sector 1. În țară sunt înființate sucursale în Brașov, Oradea, Iași, Craiova, Bistrița, Călărași, Cluj și Bobota.¹⁷⁹

Fundația „Corneliu Coposu” a organizat în data de 18 mai 2004 un Simpozion „In memoriam Corneliu Coposu – 90 de ani de la naștere”. La această manifestare, personalitatea lui Corneliu Coposu a fost evocată, printre alții, de președintele de onoare al partidului, Ion Diaconescu, de Gabriel Tepelea, acad. Constantin Bălăceanu Stolnici, de Victor Ciorbea, președintele în exercițiu al partidului, de rude și prieteni apropiati. În cadrul manifestării, la care au participat politicieni, oameni de cultură și artă, simpatizanți ai partidului, actorii Ilinca Tomoroveanu și Traian Stănescu au recitat poezii scrise de Corneliu Coposu în anii de detenție și a fost prezentat un film documentar în care protagonist a fost seniorul țărănist. Tot cu această ocazie a fost lansat și un CD audio cu discursuri rostite de Corneliu Coposu în perioada 1990 – 1995.

¹⁷⁹ Informație furnizată de profesoara Valeria Ciocian, președintele sucursalei Bobota a Fundației „Corneliu Coposu”.

CONCLUZII

„Nu a fost nici şef de stat, nici ministru şi nici general de armată. Nici măcar ambasador. Dar nu a avut nevoie de toate acestea pentru a-şi face un renume recunoscut şi respectat peste tot”, afirma ambasadorul Franţei la Bucureşti, Bernard Boyer.¹⁸⁰

Dar, cine a fost Corneliu Coposu?

Corneliu Coposu s-a născut în urmă cu 91 de ani la Bobota, în judeţul Sălaj, fiind crescut şi educat într-o familie care desfăşura o intensă activitate politică pentru recunoaşterea drepturilor românilor din Imperiul Austro-Ungar, prin intermediul Partidului Naţional Român. Rolul cel mai important în evoluţia sa politică l-au avut apropierea şi influenţa lui Iuliu Maniu, care devine mentorul şi modelul său de-a lungul întregii sale existenţe. Ascensiunea lui politică a fost relativ rapidă, după terminarea studiilor universitare devenind președinte al organizaţiei de tineret a PNT Cluj şi, ulterior, secretar personal al lui Iuliu Maniu.

Din 1940 primeşte titlul de secretar politic al lui Maniu, însotindu-l pe acesta la toate negocierile şi tratativele purtate cu negoziatorii occidentali şi cu liderii partidelor politice din coaliţia antihitleristă. În această perioadă, a dobândit experienţa şi înțelepciunea politică care i-au facilitat după 1990 obţinerea statutului de lider al opoziţiei democratice.

La 14 iulie 1947 a fost arestat împreună cu ceilalți lideri ai PNT, după încatenarea de la Tămădău, deși el nu făcuse parte din grupul arestat acolo. Au urmat 18 ani de detenție în penitenciarele de la Văcăreşti, Jilava, Piteşti, Malmaison, Craiova, Aiud, Râmnicu Sărat, Poarta Alba, Capul Midia, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Gherla, Sighetu Marmaţiei etc.

¹⁸⁰ *Corneliu Coposu în faţa istoriei*, p. 536.

După eliberarea din 1964, Corneliu Coposu a lucrat ca muncitor necalificat pe șantierele de construcții, fiind angajat la Întreprinderea de Construcții Montaj București, atelierul de tâmplărie mecanică, fiind în continuare supus unor presiuni din partea Securității. Deși s-a încercat reducerea lui la statutul de proletar, Corneliu Coposu nu a renunțat la ambițiile politice și la crezul democratic. În 1987, Partidul Național Țărănesc, aflat în clandestinitate, a fost afiliat la Internaționala Creștin-Democrată, printr-o scrisoare pe care Coposu a adresat-o vicepreședintelui acestui organism, Jean Marie Doyer. Ulterior, acest demers s-a dovedit crucial în recunoașterea PNȚCD ca principal actor politic în lupta antitotalitară. Mai mult, analiști politici de marcă au considerat acest pas ca decisiv pentru menținerea pe scena politică a partidului istoric, edificat de Maniu și Mihalache.

Momentul 1989 a reprezentat întoarcerea naturală pe scena politică a celui care a devenit mentorul unei generații pentru care Revoluția însemna o schimbare radicală la toate nivelurile societății, aşa cum a fost stipulată în Punctul 8 al Proclamației de la Timișoara. Ca lider carismatic al Opoziției, Corneliu Coposu a fost artizanul coagulării forțelor democratice în jurul PNȚCD și configurării Convenției Democratice din România, devenită ulterior o alternativă viabilă la puterea postcomunistă.

Din poziția sa de lider al Opoziției, Corneliu Coposu, a militat pentru instituționalizarea principiilor și valorilor democrației și statului de drept, puse în pericol de repetatele încălcări ale drepturilor omului de după Revoluție. Corneliu Coposu s-a evidențiat ca vocea consternării unei lumii întregi în raport cu evenimentele din ianuarie și februarie 1990, ajunse la apogeu în 13-15 iunie 1990. Cele trei mineriade, precum și rezultatele primelor alegeri libere din 20 mai 1990 au demonstrat că România nu era încă pregătită pentru instituționalizarea practicilor democratice autentice și a valorilor capitaliste. Corneliu Coposu s-a afirmat astfel ca un model de acțiune civică susținut de elitele intelectuale și organizațiile societății civile. Lupta sa virulentă s-a materializat post-mortem, prin

victoria CDR la alegerile generale din 1996, dar prin absența sa, acest proiect politic s-a destrămat.

Om politic de excepție, Corneliu Coposu poartă totuși culpa că nu a dat atenția care se cerea atragerii în partid - sau alături de el - a oamenilor valoroși, ca și problemei succesiunii la conducerea partidului. Cu autoritatea pe care o avea, el putea să prevină, măcar în parte, dezastrul de după dispariția sa. După ce în anul 1996, CDR a câștigat alegerile generale, în anul 2000 această formațiune politică s-a destrămat, iar PNȚCD nu a reușit să intre în Parlament. După cum afirma Dan Condurat, fostul primar al Sibiului, „din interior, PNȚCD a fost subminat de diletantism, de prea multe vanități și prea puțină inteligență”.¹⁸¹

După moartea sa, în noiembrie 1995, Corneliu Coposu s-a transformat într-un mit politic, elogiat chiar și de foștii adversari politici. Demn urmaș al lui Iuliu Maniu, Corneliu Coposu a luptat până la capăt pentru principii, de vreme ce „calitatea de căpătenie necesară unui om politic este fermitate în concepții și refuzul de a tranzacționa principii”, aşa cum însuși Seniorul afirma.

Despre Corneliu Coposu și despre ceea ce a reprezentat el în cristalizarea vieții democratice în România s-a vorbit mult la Simpozionul in memoriam Corneliu Coposu „90 de ani de la naștere”, simpozion ce a avut loc în data de 18 mai 2004, la care am participat și eu. S-a spus că Seniorul a fost liantul care a făcut ca CDR să devină o forță și s-a deplâns faptul că moartea acestuia s-a produs înainte de victoria Convenției, în alegerile din 1996.

Cu toate că a stat 17 ani și jumătate în închisorile comuniste, Corneliu Coposu a continuat, cu o tenacitate demnă de toată lauda, să promoveze principiile care l-au călăuzit de-a lungul întregii sale activități politice și pe ilustrul său înaintaș, Iuliu Maniu.

Dispariția Seniorului a fost benefică, paradoxal, pentru propria sa personalitate. Fără îndoială că, în eventualitatea în care Corneliu Coposu ar fi trăit,

¹⁸¹ Material pus la dispoziție de Fundația „Corneliu Coposu”.

el ar fi impus o altă abordare a problemelor de ordin economic, politic și social cu care se confruntă România. Probabil că ar fi intervenit cu autoritatea sa morală, pentru a curma perpetuarea viciilor moștenite de la fosta guvernare.

„Corneliu Coposu va rămâne în conștiința românilor ca un punct de referință prin dimensiunea morală, demnitatea și onestitatea care l-au caracterizat întreaga viață, prin integritatea morală, tenacitatea și eroismul cu care a rezistat regimului totalitar, cu prețul multor ani grei de suferință, de temnițe și prigoniri”, a afirmat, prim-vicepreședintele Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat și președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, Constantin Ticu Dumitrescu, în cadrul simpozionului „In memoriam Corneliu Coposu - 90 de ani de la naștere”.

BIBLIOGRAFIE

I. DOCUMENTE:

A. Documente edite:

- 1) *Corneliu Coposu. O viață în slujba democrației*, Catalog apărut cu ocazia expoziției închinatice lui Corneliu Coposu, organizate de Muzeul Național de Istorie al României în anul 1999;
- 2) *Întrebări și răspunsuri despre PNȚCD*, document elaborat în cadrul Departamentelor de politici, programe și doctrină ale PNȚCD;
- 3) *Platforma-Program a Convenției Democratice din România pentru scoaterea Țării din criză prin LEGE, ADEVĂR, RECONCILIERE și REFORMĂ*, august 1992;
- 4) 11 noiembrie 2003, *Opt ani fără Seniorul Coposu*;
- 5) 18 mai 2004, *Simpozion in memoriam Corneliu Coposu „90 de ani de la naștere”*.

B. Documente inedite:

- 6) Arhiva Fundației „Corneliu Coposu”.

II. LUCRĂRI GENERALE:

- 7) Dahrendorf, Ralf, *Reflecții asupra Revoluției din Europa*, Editura Humanitas, București, 1993;
- 8) Kets de Vries, Manfred, *Leadership. Arta și măiestria de a conduce*, Editura Codecs, București, 2003;

- 9) Lăpușanu-Transilvan, Grigore, *Un drum spre dreptate*, ediția a II-a, editura Crater, București, 1999;
- 10) Lupu, Corvin, *România, Axa și Alianții*, Note de curs, Sibiu, 2004;
- 11) Lupu, Corvin, *România sub presiunea Războiului Rece și a dorinței de integrare euro-atlantică*, vol. I, Editura Fundația Alma Mater, Sibiu, 2000;
- 12) Roman, Petre, *Libertatea ca datorie*, Editura Dacia, București, 1994;
- 13) Scurtu, Ioan, *Din viața politică a României (1926 – 1947) – Studiu critic privind istoria Partidului Național Tânăresc*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983;
- 14) Străuțiu, Eugen, *Organizații politice: Partide politice și grupuri de presiune*, Note de curs, Sibiu, 2003;
- 15) Ștefănescu, Domnița, *Cinci ani din istoria României. O cronologie a evenimentelor, decembrie 1989-decembrie 1994*, Editura Mașina de scris, București, 1995;
- 16) Tismăneanu, Vladimir, *Balul mascat*, Editura Polirom, Iași, 1996;
- 17) Tismăneanu, Vladimir, *Fantoma lui Gheorghiu Dej*, Editura Univers, București, 1995;
- 18) Tismăneanu, Vladimir, *Încet, spre Europa*, Editura Polirom, Iași, 2000;
- 19) Vasiliu, Florica, *Psihologie politică, note de curs*, Sibiu, 2002.

III. LUCRĂRI SPECIALE:

- 20) Beșcucă, Marin, *Ultimul interviu – Adagio sau Corneliu Coposu și noi, români*, Editura Casa Ciurea, Slatina, 1998;
- 21) Coposu, Corneliu, *Armistițiul din 1944 și implicațiile lui*, Editura Gândirea românească, București, 1990;
- 22) *Corneliu Coposu. Confesiuni - Dialoguri cu Doina Alexandru*, Editura Anastasia, București, 1996;

- 23) *Corneliu Coposu. Dialoguri cu Vartan Arachelian*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1991;
- 24) Diaconescu, Ion, *După temniță*, Editura Nemira, Bucureşti, 2003;
- 25) Diaconescu, Ion, *După revoluție*, Editura Nemira, Bucureşti, 2003.
- 26) Groza, Ioan Pompei, *Corneliu Coposu. O viață pentru o idee*, Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat, Direcția de Propagandă, Bucureşti, 1991;
- 27) Institutul pentru Analiză și Strategie Politică Iuliu Maniu, Fundația Hanns Seidel, *Corneliu Coposu în fața istoriei*, Ediția a II-a completată, Colecția „Problemele Timpului”, Editura Metropol, Bucureşti, 1997;
- 28) Pavel, Dan, Huiu, Iulia, „*Nu putem reuși decât împreună*”, *O istorie analitică a Convenției Democratice, 1989 – 2000*, Editura Polirom, Iași, 2003;
- 29) Popa, Mircea, *Corneliu Coposu. Semnele Timpului*, Editura de Vest, Timișoara, 1997;
- 30) Zarojanu, Tudor Călin, *Viața lui Corneliu Coposu*, Editura Mașina de Scris, Bucureşti, 1996;

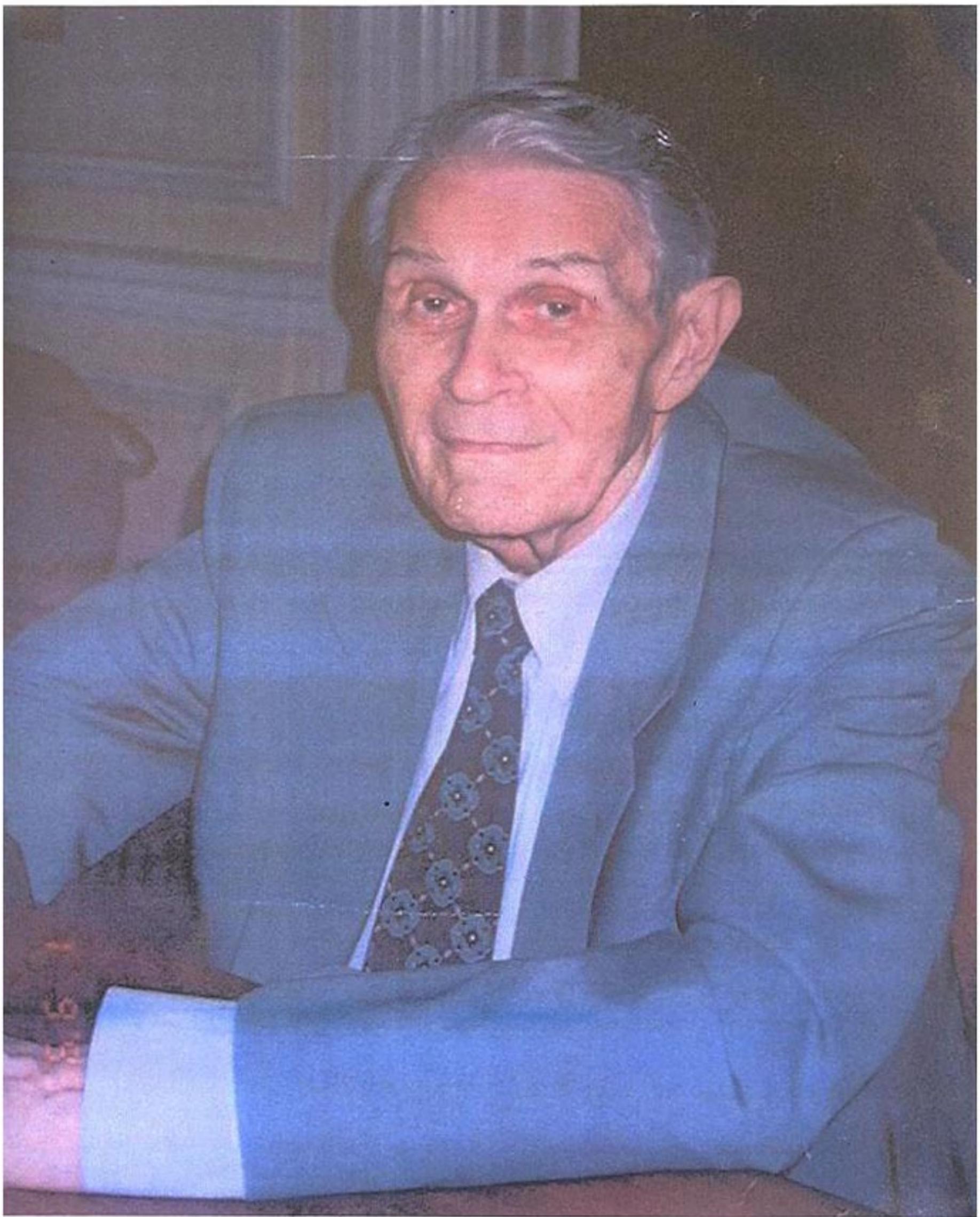
IV. PERIODICE:

- 31) *22 plus*, 1996;
- 32) *Ardealul*, 1940 – 1943;
- 33) *Dreptatea*, 1944 – 1946;
- 34) *România Nouă*, 1935 – 1938;
- 35) *România liberă*, 1995.

V. RESURSE DE INTERNET:

- 36) www.leaders.ro;
- 37) www.pd.ro;
- 38) www.pnl.ro;
- 39) www.pntcd.ro.

ANEXE

CORNELIU COPOSU

președintele Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat

Comuna Bobota
Județul Sălaj

EXTRAS DIN REGISTRUL STĂRII CIVILE PENTRU NĂSCUTU PE ANUL 1914.

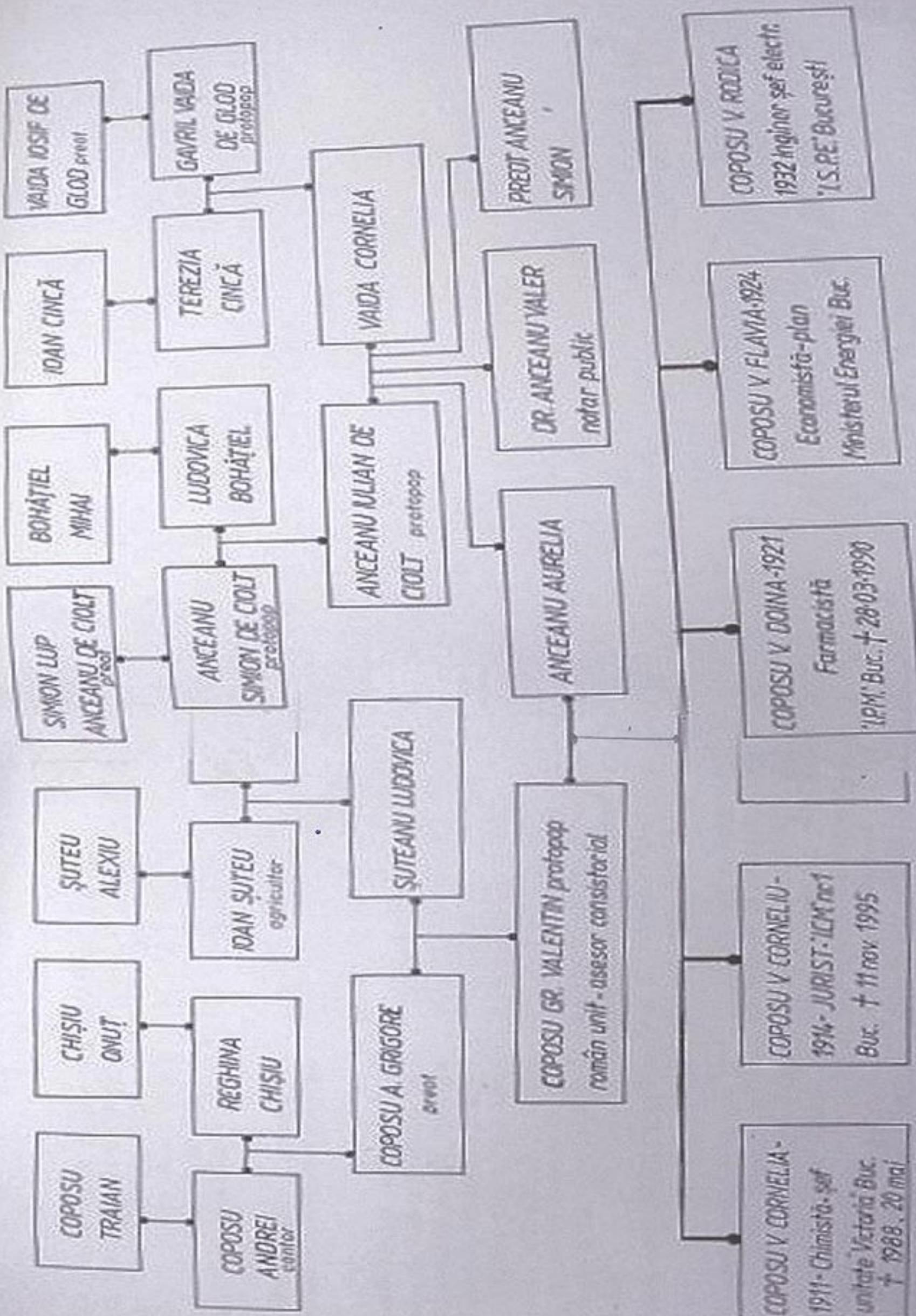
NUME PRENUME PATER (parintele matern)	Numele de familie (nume de muncă)	PRENUMELE, SEUΛ SI CONFESIUNEA NOUULUI NĂSCUT	PRENUMELE, PROFESIUNEA SI DOMNIUL PĂRINTIKOR	LOCUL NAȘTERII când e deschis de locuitorii parinților		ULTRAMARIN de curățare și grindări, respectiv poză și document marcat
				DATA	ESTIMAT NAȘTEREA	
Bobota	Copos	1914 20 mai	CORNEL VALER Copos Tr. contabilă	Valenția COPORIL. Proces EX. 240. Anuar Institut.	27.05.1914 21.05.1914 20.05.1914	

ENTITATEA
ROMÂNIA

Se certifică exactatea prezentaștilor extract.
Data astăzi,

Ortelul Sighetu-Ciuc
(q.s.)

Arborele genealogic al familiei Coposu
autor: profesor Valeria Ciocian

Iuliu Maniu și Corneliu Coposu - Crăciunul 1941

Manifestația de protest împotriva fraudelor electorale din 20 mai 1990

REPUBLIQUE

FRANCAISE

ORDRE NATIONAL DE LA LÉGION D'HONNEUR

HONNEUR

PATRIE

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
GRAND MAÎTRE DE L'ORDRE NATIONAL DE LA LÉGION D'HONNEUR

nomme par décret de ce jour, Monsieur

Corneliu

CIOPOIU

Député roumain, Président du Parti National Paysan

OFFICIEL DE LA LÉGION D'HONNEUR

Paris, le 12 Mai 1995

Scellé du sceau de l'Ordre sous le n° 13 Lin 95
Le Secrétaire Général adjoint,
F. TIEU

Pour le Président de la République :
La Grand Chancellerie de la Légion d'Honneur,

C. A. STOILY

Brevet pentru acordarea calității de ofițer al Ordinului Național al
„Legiunii de Onoare”, Paris, 12 mai 1995